Dillums

Setmanari digital de les comarques de Tarragona. Periodisme de proximitat.

dillums.cat

Sobre els premis literaris | Sí, però quants i quins?

By **Joan Cavallé Busquets** • 25/05/2026 • Updated 11/10/2026 • 13 min read

Joan Cavallé Busquets

En atansar-se la data de celebració de l'acte de lliurament dels Premis Literaris Ciutat de Tarragona d'enguany, oferirem un seguit d'articles que reflexionaran sobre els premis literaris en general, però també sobre els nostres en particular.

La setmana passada, en el primer lliurament d'aquesta sèrie, deixàvem establert, o això em semblava a mi, que els premis literaris compleixen diferents funcions positives, malgrat tots els defectes que puguin detectar-s'hi, que caldria corregir, tot i que no és fàcil. Entre les funcions positives, una de les més valorades per la gent que té ganes d'escriure és el fet que obre les portes a publicar. Efectivament, si bé és cert que hi ha persones que no han necessitat aquest recurs per accedir a l'edició, ja sigui per raons familiars, de l'entorn on s'han educat, o dels recursos econòmics de què disposen, per a la majoria d'escriptors publicar avui no és una empresa fàcil. Enviar un original a una editorial sense cap referència costa que tingui bons resultats, entre altres raons per la immensa quantitat de llibres que s'escriuen, que s'acumulen a les cues d'espera de les editorials i que, en la major part d'ocasions, no poden arribar ni tan sols a ser llegits per les persones encarregades de fer la tria. En aquestes circumstàncies, un premi, per petit que sigui, ja és alguna cosa. Com a mínim, un estímul. I si el premi comporta publicació, molt millor. I si la publicació és en una editorial important, amb sòlida referència, millor encara.

Ara bé, malgrat que això que acabo de dibuixar és acceptat de manera general, de seguida apareixen els dubtes quan ens plantegem si en l'actualitat no hi ha, potser, un excés de premis. El món complex dels premis literaris és com una piràmide amb més d'una punta. A la base hi hauria una gran quantitat de premis, generalment d'àmbit local, de poca dotació econòmica, molts sense publicació garantida, o com a molt vehiculada a través d'una edició també local, i que majoritàriament giren al voltant de la poesia o el relat curt. Conforme es va pujant en la piràmide, van millorant algunes condicions, però a partir d'una certa alçada, la piràmide es bifurca de manera que en una direcció hi ha els premis que basen la seva força en la qualitat i, en una altra, els que la basen en la comercialitat.

Encara que en el lliurament anterior deia que l'existència de premis era una bona eina per un seguit de raons, sempre que veig la convocatòria d'un nou premi, em pregunto: per què? Fa molts anys ja vaig tenir la impressió que, quan alguna institució o entitat cultural

volia fer alguna cosa en favor de la cultura, la literatura i, també, la llengua, convocava un premi. O, més aviat diria, organitzava una festa literària al voltant d'un premi. No dic això perquè sí, sinó perquè he viscut unes quantes experiències desastroses. En certa ocasió vaig rebre la trucada d'un gestor cultural d'una determinada administració que em proposava ser membre d'un jurat de poesia. Li vaig dir que tenia molta feina. Ell va insistir dient-me que només eren 30 treballs. I molt breus, d'uns pocs poemes cadascun. Gairebé em va convèncer. Li vaig preguntar per a quan havia de tenir-ho. Em va dir que aquell mateix vespre era la festa en què s'adjudicava el premi. I els altres membres del jurat?, vaig atrevir-me a preguntar, tement la resposta. La resposta era que només comptaven amb mi. En mi, doncs, es resumien les «persones de reconegut prestigi» que solen figurar a les bases. Li vaig dir, com tothom pot imaginar, que no podia. Que ni tenia aquella nit lliure per anar a la vetllada, ni temps material per llegir-me i valorar els 30 treballs, per molt curts que fossin. Llavors, el gestor persistent, va fer l'última provatura. Em va dir: «No cal que te'ls llegeixis. Tria'n un a l'atzar». Aquell senyor em proposava no només que realitzés un acte moralment reprovable. Em demanava, a més, que cedís el meu nom perquè constés en una acta i així tot tingués l'aparença de net. M'hi vaig negar, és clar. Però, com el lector podrà entendre, la festa literària va realitzar-se i hi va haver un guanyador. L'important era l'acte.

Jo crec que es convoquen molts premis literaris, sobretot dels de la part baixa de la piràmide, sense pensar massa quina funció volen que assumeixi ni quins objectius volen aconseguir-se. Va, convoquem un premi! Per què? Perquè al poble del costat també en convoquen un. Però, podríem perdre uns quants minuts a pensar en el què, i en el per què, en el quin i en el com del premi que vol convocar-se? Que algun ajuntament, consell comarcal, entitat cultural, revista o editorial perdi una mica de temps i uns quants diners convocant un premi és d'agrair. Però seria desitjable que abans es fessin les preguntes adequades: quin objectiu ens proposem?, quin buit volem cobrir, si és que aspirem a cobrir-ne algun?, comptem amb prou recursos, atès que un premi no és només una festa? Sobre això darrer recordo una vegada que l'organització d'un premi de novel·la em va demanar si podia fer de lector. El lector és la figura anònima que llegeix els treballs prèviament als membres del jurat per tal de fer-ne una tria i descarregar-los de feina.

Lògicament, vaig fer-los les preguntes adequades: quanta feina em suposava, per quan ho volien i quant em pagarien. Es tractava de llegir una trentena de novel·les, per a aquell mateix cap de setmana i no comptaven amb pressupost. No cal que seguim parlant.

Hi ha premis històrics que no necessiten justificar-se, perquè en el moment que van crear-se omplien un buit claríssim. Em ve al cap el Concurs literari de la Selva del Camp, d'entre els premis que se situen a la base de la piràmide, que enguany va per la seva 53a edició. O, d'entre els premis més rellevants, el premi Carles Riba de poesia, convocat per primer cop el 1950 (llavors amb el nom d'Óssa Menor). D'altra banda, penso, que els premis dedicats a autors joves sempre són benvinguts, perquè són els que desvetllen vocacions. Sense anar més lluny, el premi joves.lit, convocat a Tarragona per l'APELLC, ha vist néixer i propulsar-se endavant les plomes de noms com Adrià Targa o Pol Guasch, per exemple.

Però a partir d'un determinat moment, convé que ens plantegem coses com aquesta: s'escriuen, per exemple, tantes magnífiques novel·les en català, cada any, perquè hi hagi tants premis de novel·la d'altes dotacions, la majoria en mans d'un únic grup editorial?

Em perdonareu si tiro de casos anecdòtics. Parlaré d'algunes coses que afecten els Premis Literaris Ciutat de Tarragona, que conec de primera mà. Hi ha un pròleg. El 1985, Òmnium Cultural del Tarragonès convocava una Festa Literària del Tarragonès que servia per acollir un ventall ampli de premis (narrativa, poesia, assaig i còmic), que alhora era l'excusa (honorable) per homenatjar, a través dels seus noms, un seguit de personalitats literàries locals: Josep Pin i Soler, Ramon Comas i Maduell, Antoni Rovira i Virgili i Ricard Opisso. Els premis tenien molt baixa dotació i, a més, no se'n preveia la publicació. Totes les obres premiades van restar per sempre més inèdites (excepte una, que el seu autor va mirar d'incloure en un llibre amb altres obres) i tots quatre autors van caure de seguida en el més absolut oblit. En canvi, el jurat era de renom. I es va fer una notable festa, a Altafulla, amb participació de gent important, com ara el president del Parlament de Catalunya d'aquell moment. És evident que aquells premis havien estat convocats per poder fer la festa, una festa d'autoafirmació catalana (motiu lloable, naturalment), però que no preveia que servís per obrir cap porta a cap escriptor.

En canvi, quan el 1991 la mateixa entitat va proposar a l'ajuntament de la ciutat d'organitzar conjuntament la convocatòria anual dels mateixos premis, ara ja sota el nom global de Premis Literaris Ciutat de Tarragona, les coses havien canviat. La festa continuava sent important, perquè era el motiu de trobada de gent de procedències diverses i era el moment en què es concretava la presència pública de tot plegat. Però, sobretot, les dotacions ja no eren purament simbòliques i, el més important, es garantia la publicació de les obres guanyadores, en un principi a través de les edicions El Mèdol, posades en marxa feia pocs anys a la mateixa ciutat per l'esperit emprenedor i imaginatiu de Joan López Enseñat (un home, i aprofito el moment per dir-ho, a qui la ciutat deu molt i a qui, que jo sàpiga, no s'ha fet mai cap reconeixement).

Tot això és el resultat de fer-se les preguntes adequades. Per què ho fem? Per visibilitzar la cultura. D'acord. Això és un objectiu. I res més? No, també per visibilitzar i obrir portes als escriptors. El resultat va ser immediat. En aquells anys de la darrera dècada de segle, els premis a què abans he fet referència van ser guanyats per noms a qui tots coneixem, alguns dels quals es trobaven a l'inici de la seva trajectòria mentre d'altres ja tenien un nom consolidat, noms com Lluís Alpera, Manuel Garcia Grau, Rafa Vallbona o Gabriel Guasch, en poesia; Zoraida Burgos, Jordi Cervera, Adam Manyé, Jordi Tiñena o Àngel-O. Brunet, en narrativa; Miquel Pueyo, Toni Mollà, Jaume Renyer o Josep M. Figueres, en assaig. A diferència d'aquests premis, però, per al d'historieta gràfica Ricard Opisso no va trobar-se editor, per la qual cosa el guardó no va obtenir els efectes desitjats i al final es va perdre. Que el premi sigui editat em sembla a mi una condició imprescindible.

Si els premis literaris han d'obrir portes als escriptors i volen complir una funció determinada en un àmbit cultural, és important que es plantegin clarament si són un premi més que ha de competir amb altres premis, amb tot el que això comporta, o són uns premis amb una funció específica, singular, que tinguin la capacitat d'omplir un buit. Hi ha molts buits per omplir. Per això quan, a mitjans dels anys 90 del segle passat, algú a Tarragona es va plantejar la qüestió, a un altre algú (i penso en Manel Sanromà) se li va acudir la idea de crear un premi de narrativa breu per internet. Naturalment, va ser un èxit, perquè fins llavors les obres a concurs s'havien de presentar en paper, amb una còpia per a cada

membre del jurat. En el cas de les novel·les, això era una despesa notable. Avui dia pràcticament tots els premis literaris preveuen aquesta mesura d'estalvi de paper (i de diners). L'originalitat, la imaginació, l'avançar-se al temps, també són coses que val la pena tenir en compte.

Quan uns anys més tard em van preguntar què podria fer-se per singularitzar els premis literaris tarragonins, vaig respondre sense dubtar-ho que es podia crear un premi de traducció, al qual vam posar el premi de Jaume Vidal Alcover, en reconeixement a la seva tasca en aquest vessant (sobretot, la magna versió en català de la *Recherche* de Proust). En aquell moment no existia cap premi de traducció en català. Havia existit el premi de traducció teatral Josep M. de Sagarra, però havia desaparegut. Posteriorment a la creació del premi dedicat a Vidal Alcover, se n'han creat alguns altres: el premi de traducció de poesia Jordi Domènech, que funciona des de 2005, el premi de traducció PEN Català, creat el 2016 (i que des de 2024 es dedica a Montserrat Franquesa). Un total de tres premis de traducció doncs, sense comptar amb els premis a obra ja editada (premis de la crítica). Als quals s'hi va afegir el 2022 el Premi Montserrat Abelló a la trajectòria com a traductor, també en el marc dels PLCT. El premi Vidal Alcover se singularitza a més pel fet de ser un premi-beca. La importància d'aquest premi de traducció per a la cultura catalana resulta cabdal perquè ha incorporat a la nostra llengua obres fonamentals de la literatura universal d'autors com ara Petrarca, Kafka, Zola, Thomas Mann, Teòcrit, Goethe, Pirandello, Basho, Akutagawa, Aristòfanes i un llarg etcètera. No cal dir res més.

Un total, dic, de tres premis de traducció i mitja dotzena de premis de teatre, al costat d'una quantitat enorme de premis de novel·la o de poesia. És lògic, això? Hem de tenir en compte que l'escriptura per al teatre viu un dels millors moments de la Història, amb una quantitat d'autors que estrenen com mai abans no s'havia vist. Quina és la raó d'aquest desfasament?

Tanco, de moment, el capítol d'anècdotes. Segons les dades que publiquen tant la ILC com l'AELC, els premis literaris en català que es convoquen cada any, descomptant premis escolars o aquells altres que no tenen una participació oberta sinó reduïda a membres d'un col·lectiu determinat, no deu baixar dels 2.000. Són molts premis. El nivell de seriositat

d’alguns, com he dit al començament, és mínim. Hem arribat a un punt en què s’han convocat premis en què el concursant paga per concursar. És a dir que són els concursants els qui financen el premi i la posterior edició, negoci que és cosí germà de les nombroses empreses que es dediquen a l’autoedició. Però aquesta reflexió no és només aplicable als premis petits i que passen desapercebuts.

En el panorama literari actual hi ha massa premis per tan pocs genis. I els genis no apareixeran a base de rebaixar el nivell d’exigència dels premis. Si les institucions i les associacions culturals volen convocar premis, si volen contribuir a la cultura (la catalana o la que sigui) caldria que es plantegessin abans quina funció compleixen o quin buit cobreixen. Que diversifiquessin progressivament el ventall de gèneres i modalitats seria una bona idea. Però no l’única. En aquest punt convé establir una distinció important entre allò que podem demanar dels premis convocats per institucions i entitats, i el que podem esperar dels premis convocats directament per editorials. Per seguir endavant caldrà que esperem a un nou lliurament.

Joan Cavallé Busquets (Alcover) és dramaturg, novel·lista, traductor i gestor cultural. Com a escriptor ha obtingut els premis literaris Salvador Reynaldos de Teatre inèdit per *L'espiral* (1986); el J. M. de Sagarra de traducció teatral (1988) per *Fi de partida*, de Samuel Beckett; el Ciutat d'Alzira de novel·la (1993) per *Rei de mi*, el 14 d'abril de teatre sobre la Memòria històrica, per *Peus descalços sota la lluna d'agost* (2008) i els de la crítica Serra d'Or a la millor obra de teatre per *Dinastia Ming* (1999) i *Peus descalços sota la lluna d'agost* (2010).

Entre les seves obres cal destacar també les novel·les *Contemplant el monstre* (2007) i *Els arbres no es podien moure* (2015), els aplecs de relats *La ciutat i alguna gent que hi viu* (2018) i *Les benaurances* (2019) i l'assaig *Tarragona escrita* (2007).

© Fotografia de l'autor: Lluc Queralt Baiges.

Source: https://dillums.cat/2026/05/25/sobre-els-premis-literaris-si-pero-quants-i-quins/
© Dillums · Generated on 12/11/2026